

I början av sjuttioalet gick jag på konstfack i Stockholm. Då bodde jag i ett inackorderingsrum hos änkefru R på Värtavägen invid Gärdets tunnelbanestation. Varje gång jag skulle in till centrum eller hem till mitt, med dystra möbler i biedermeierstil, inredda hyresrum passerade jag i tunnelbanan ett galleri av upplysta glasmontrar med uppnålade fantastiska insekter i megaformat. Vid varje specimen satt en text monterad, skriven på ett slags latin, där art, familj och habitat nedtecknats. Det hela såg synnerligen systematiskt, vetenskapligt och vederhäftigt ut om det inte hade varit för de gigantiska formaten och de osannolika skalbaggsformerna. Mötet mellan naturvetenskapens välkända redovisningsformer och dessa egendomliga varelser fick tanken att svindla. Det var som att skåda utomjordiska existenser. Jag vill gärna tro att den dagliga åsynen av de här insektspreparaten, i någon mån hjälpte mig att uthärda inackorderingstillvaron och den ständiga känslan av främlingsskap jag upplevde som inflyttad norrlänning. Det finns någonting annat sa mig preparaten, någonting bortom trängseln, ambulanssirenerna, och de snorkiga attityderna. Det finns en värld där allt är möjligt - i konsten. Karl Axel Pehrson som inleder utställningssäsongen på Konstens Hus var upphovsmannen bakom insektssamlingen. Den gjorde han som en konstnärlig utsmyckning kallad "Djur som inte finns" 1967-68. Några år tidigare hade han tillverkat svensk films oscarstatyett i form av "Guldbaggen". Detta intresse för naturens former och ett dokumenterat sinne för vetenskaplig systematisering har skapat Karl Axel Pehrsons bildvärld.

Från början var han konkretist och debuterade på Färg och Form i Stockholm, tillsammans med bland andra storheter som Lennart Rodhe, Olle Bonniér, Pierre Olofsson, Lage Lindell och Uno Wallman, i en utställning som kom att kallas 1947 års män och som blev konkretismens genombrott i Sverige. Konkretismen hävdar färgen - och formens egenvärde. Konstverket representerar eller föreställer inte någonting annat än sig självt. Varje konstverk är en aldrig tidigare skådad visuell uppfinning utan särskilt betydelsebärande referenser. I Sverige har den konkreta konsten aldrig varit så dogmatisk, den har haft svårigheter att helt frigöra sig från svenskens starka band med naturen. Ett av Karl Axel Pehrsons mest spridda konkreta verk designklassikern "Delfinisk rörelse" från 1954 illustrerar tydligt detta förhållande. Så småningom kom Pehrsons intresse för naturens former att förändra hans bildspråk mot ett mer surrealistiskt. Insekterna och deras tänkta hemvister, märkliga landskap med en aldrig tidigare skådad prunkande flora, tar över. Fruktar och blomformer som tagna ur sciencefictionvärldar gestaltas. Utställningen på Konstens Hus är något av en retrospektiv. De äldsta verken är från mitten av femtiotalet med en utpräglad konkretistisk karaktär men huvuddelen av verk är från åttiotalet. Däri ingår också hans fiskespel som lär ska vara spelbart där utslaget av tärningarna avgör väderförhållanden och fiskelycka. Pehrsons bilder präglas av en underfundig, fantasifull metabiologi där konstnären skapar nya världar i stället för att avbilda den gamla. Trots de föreställande inslagen finns det någonting av konkretismens anda kvar i den paradoxen; genom att måla det som inte finns så blir det trots allt till.

Karl Axel Pehrson är en del av svensk konsthistoria, som gammal bodensare kan man glädja sig åt att vad beträffar hans offentliga utsmyckningar så började han det kapitlet 1951 i Boden med en väggmålning på Garnisionssjukhuset. Man kan undra var den befinner sig idag?

Bertil Sundstedt